

ДОТРИМАННЯ РОЗУМНИХ СТРОКІВ СУДОВОГО РОЗГЛЯДУ: ТЛУМАЧЕННЯ ЄСПЛ

В процесі вирішення господарськими судами справ, що належать до їх юрисдикції, досить актуальною залишається питання строків їх розгляду. Конституція України, зокрема у ст. 129, зазначає, що однією з основних засад судочинства є розумні строки розгляду справи судом [1]. На нашу думку, зазначений вище принцип значно полегшує розгляд господарських справ у судах, оскільки спрямований на боротьбу із їх затягуванням.

Згідно ст. 114 Господарського процесуального кодексу України строк є розумним, якщо він передбачає час, достатній, з урахуванням обставин справи, для вчинення процесуальної дії, та відповідає завданню господарського судочинства [2].

11 вересня 1997 року Верховною Радою України була ратифікована Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод, яка у ст. 6 передбачає, що право людини на справедливий суд презюмується саме у такий спосіб, що включає до себе як невід'ємну частину право на розумний період розгляду справи [3]. Проте, на думку вченого П. Гуйвана, юридичне закріплення даного принципу зумовлене внесенням Україною у 2006 році своїм Законом Конвенцію та прецедентну практику Європейського суду з прав людини [4].

Для того, аби визначити, чи була тривалість провадження у справі розумною, ЄСПЛ спершу досліджує часові проміжки розгляду справ у рамках національної правової системи [5]. За результатами розгляду низки справ для встановлення розумності строку розгляду конкретної справи у національних судових органах, Європейський Суд дійшов висновку, що поняття «розумний строк» є суб'єктивним, а тому розробив у своїй практиці кілька критеріїв, що є взаємопов'язаними між собою, а саме:

1) складність справи. У тому випадку, якщо сама справа є складною, як із фактичної точки зору, так і з правової, тоді довга тривалість справи може бути визнана розумною. Також складність справи залежить від того, які додаткові процесуальні дії необхідно вчинити, щоб отримати докази: допитати свідків, призначити

експертизу, кількістю питань, які необхідно розглянути в межах справи, обсягу фактів предмета доказування;

2) поведінка особи, що звернулась до Європейського Суду. Тобто така особа не має права особисто вчиняти дій, спрямованих на затягування процесу;

3) поведінка судових та інших державних органів. Європейський Суд також аналізує поведінку державних органів. До основних причин затягування розгляду справи з вини держав, зазвичай відносять велике навантаження на суди, недофінансування, відсутність достатньої кількості суддів тощо;

4) важливість предмета розгляду справи для особи, що звернулась до суду. Також ЄСПЛ звертає увагу на значущість предмета розгляду для заявника [6].

Аналізуючи практику Європейського суду з прав людини щодо тлумачення «розумності строків» варто звернути увагу на рішення у справі «Броуган (Brogan) та інші проти Сполученого Королівства», де суд роз'яснив, що строк, який можна вважати розумним не може бути однаковим для абсолютно всіх справ. Більше того, було б неправильно встановлювати один строк для всіх випадків у конкретному цифровому вимірі. Суд неодноразово визнавав, що неможливо тлумачити поняття розумного строку як фіксовану кількість днів, тижнів тощо. Таким чином, у кожній справі постає питання оцінки, що залежатиме від конкретних обставин [7].

Тому на практиці, суди виходять із попередніх положень, що зазначені вище. Така позиція ЄСПЛ є слушною, адже дійсно кожна судова справа має свій ступінь складності, свій предмет, важливе значення має склад суду, що розглядає справу та його організованість.

У свій час, Вищий господарський суд України розтлумачив ст. 6 Конвенції щодо розумних строків наступним чином: зазначене поняття слід розуміти насамперед як необхідність дотримання установлених процесуальним законом строків вирішення спору, розгляду апеляційних та касаційних скарг, заяв про перегляд за нововиявленими обставинами, інших заяв та звернень, для яких ГПК встановлено строки їх розгляду (вирішення) судом [8].

Отже, пропонуємо внести зміни до ст. 114 ГПК та включити основні 4 критерії розумного строку, що виділяє ЄСПЛ, задля конкретизації даного поняття.

Література

1. Конституція України від 28 черв. 1996 р. (у ред. від 21.02.2019). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/> (дата звернення 16.10.2019).

2. Господарський процесуальний кодекс України від 6 лист. 1991 р. № 1798-XII (у ред. від 28.08.2018). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1798-12> (дата звернення 16.10.2019).

3. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 13 трав. 2004 р. (у ред. від 02.10.2013). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004 (дата звернення 16.10.2019).

4. Гуйван П.Д. Право на справедливий суд: європейські сентенції та українські реалії (темпоральний аспект). Держава та регіони. Серія «Право». 2017. № 2(56). С. 30-35.

5. Наула Моул. Европейская Конвенция о защите прав человека и основных свобод: статья 6: право на справедливое судебное разбирательство. Прецеденты и комментарии. Москва: Рос. акад. правосудия. 2001. 336 с.

6. Свірін О.Ф. Деякі аспекти реалізації в господарському та цивільному судочинстві нового принципу розумності строків розгляду справи судом. URL: http://pravoisuspilstvo.org.ua/archive/2018/3_2018/part_1/27.pdf (дата звернення 16.10.2019).

7. Справа «Броуган та інші проти Сполученого Королівства» (Case of Brogan and others v. the United Kingdom). Практика ЄСПЛ. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/view/SO0662?an=2> (дата звернення 17.10.2019).

8. Інформаційний лист ВГСУ від 29 верес. 2009 р. № 01-08/530. URL: <http://www.arbitr.gov.ua/news/767/> (дата звернення 17.10.2019).

УДК 346.26 (043.2)

Коваль Б.О., студент,
Факультет менеджменту, транспорту та логістики,
Національний авіаційний університет, м. Київ
Науковий керівник: Загрішева Н.В., к.ю.н., доцент

ОСНОВНІ НОВЕЛИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВАРИСТВ З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ

Товариство з обмеженою відповідальністю на даний час є найбільш популярною організаційно-правовою формою для малого та середнього підприємництва. Згідно з даними Державної служби статистики, станом на 1 листопада 2018 року, їх кількість в Україні становила 623 242, що становить близько 47% від усіх юридичних осіб, зареєстрованих у державі [1].

До недавнього часу діяльність таких підприємств регулювалася дещо застарілими нормами Закону України «Про господарські товариства» та деякими положеннями Цивільного та Господарського кодексів.